

Äldreboendeplan 2011 för delområde Västerort:

Rinkeby - Kista, Spånga - Tensta, Hässelby - Vällingby och Bromma.

Framtida behov - utifrån Utrednings- och statistikkontorets prognos

Utrednings- och statistikkontoret (USK) har, på uppdrag av äldreförvaltningen, gjort en framskrivning av befolkningen och äldreomsorgstagare, *Framskrivning av äldreomsorgsbehov i Stockholms stad 2010- 2040*. Framskrivning av omsorgstagare omfattar personer som har hemtjänst (boende ordinärt eller i servicehus), vård- och omsorgsboende, hemvårdsbidrag, korttidsvård och dagverksamhet. Till grund för äldreomsorgsprognosen ligger en befolkningsprognos och antaganden om hälsoutvecklingen. Ett antagande om hälsoförbättring antas ge en lägre konsumtion av äldreomsorg. Befolkningsprognosen och därmed också äldreomsorgsprognosen tar hänsyn till demografiska förändringar, som ökad livslängd, ålderssammansättning och flyttningar.

USK:s prognos för äldrebefolkningen med framskrivning av äldreomsorgstagare har gjorts för staden som helhet, för de 14 stadsdelarna och för fyra delområden; Innerstaden, Östra Söderort, Västra Söderort och Västerort. Delområde Västerort omfattar stadsdelarna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby och Bromma.

I samliga delområden i staden ökar 65–79-åringarna kraftigt i antal fram till ungefär 2020 för att därefter öka i något lugnare takt. I Västerort förväntas antalet personer 65-79 år öka med strax över 500 personer om året. Antalet personer 80 år och äldre blir färre i alla områden i staden under den första tredjedelen av prognosperioden. I Västerort förväntas antalet äldre över 80 år minska med 1 100 personer mellan åren 2009 och 2017. Därefter förväntas en ökning med 6 600 personer under resten av prognosperioden. Räknat i procent beräknas stadens största ökning bli i Rinkeby-Kista med över 150 procent.

I Västerort som helhet förväntas en ökning av antalet äldreomsorgstagare med 60 procent till år 2040. I Rinkeby-Kista förväntas dock en betydligt kraftigare ökning med 120 procent. I Spånga-Tensta och Bromma förväntas en ökning, ungefär som för Västerort som helhet, med 64 respektive 59 procent. Hässelby-Vällingby förväntas ha den lägsta ökningen i området med 29 procent vilket kan hänföras till en mer långtgående minskning av befolkningen i åldrarna 80 år och däröver under prognosperiodens början.

När det gäller omsorgstagare med mer omfattande omsorgsbehov – heldygnsomsorg – förväntas Västerort ha en liknande utveckling som staden som helhet med en ökning på ungefär 50 procent fram till 2040.

Rinkeby - Kista

Enligt USK:s prognoser kommer antalet personer i åldern 65 år och äldre att öka med 1 918 personer fram till 2020, varav 1 731 i åldern 65-79 år och 197 personer i åldern 80 år och äldre. Trots den stora ökningen av äldre i området anges i prognosen att det totala antalet äldreomsorgstagare kommer att öka med endast lite över 300 personer, från 949 till 1280 omsorgstagare. Detta kan tydligt iakttas i diagramform där kurvan är förhållandevis plan under de närmaste tio åren för att sedan stiga ganska brant uppåt. USK:s siffror för 2009 visar dock på en något lägre äldreomsorgskonsumtion än stadsdelens ärendestatistik tagna från Infoview-systemet. Skillnaden uppgår till drygt 150 personer vilket bör göra att prognosen för konsumtionsnivån 2020 höjs med motsvarande siffra.

Idag utgör de utrikesfödda i stadsdelen nästan 60 procent av befolkningen i åldern 65-79 år. Rinkeby- Kista har därmed den högsta andelen utrikesfödda äldre i staden. Ökningen av utrikesfödda äldre har varit snabbast i de invandratäta områdena, en situation som naturligtvis varit synlig även i Rinkeby - Kista. Gruppen utrikesfödda i åldern 55-64 år, alltså de som om tio år är 65-74 år, uppgår i staden till 21 767 personer. De som är 65-74 år idag uppgår till 11 833 personer, således en nästan femtioprocentig ökning av äldre som är födda utrikes. Detta förhållande gör att 2020 är andelen äldre med invandrarbakgrund betydligt över 60 procent i Rinkeby - Kista området.

USK:s statistik utgörs av en framskrivning av nuvarande förhållanden. Det finns ett antal bakgrundsfaktorer som visar på att en djupare analys torde förändra siffrorna gällande äldreomsorgstagare i Rinkeby - Kista i framtiden. Framförallt måste hänsyn tas till det faktum att utrikesfödda äldre visar behov av omsorg i ett tidigare skede i livet. Denna grupp har även en högre konsumtionsnivå och det finns en tendens till högre ökningstakt i konsumtionen. I samtal med invandrarföreningar har det framkommit att man nu känner sig alltmer positiv till tanken att lämna sina äldre anhöriga i ett vård- och omsorgsboende än tidigare. Inom dessa grupper har de äldres behov av heldygnsomsorg mötts främst genom anhörganställningar.

Spånga - Tensta

Enligt USK prognoser kommer antalet äldre i åldern 65-79 att öka med cirka 830 personer under tiden 2010 till 2020. Antalet äldre än 80 år kommer däremot att minska med ett tiotal personer under samma tid.

Antalet äldreomsorgstagare kommer att öka med cirka 50 personer mellan åren 2010 och 2020. Ökningen kommer att vara marginell när det gäller heldygnsomsorg. Det är främst bland dem som har hemtjänst mellan 6,5 och 136,2 tim/månad och som bor i ordinärt boende som antalet ökar.

Utifrån den prognos som finns har stadsdelen att se över vilka resurser som behövs för att möta behovet. Idag gäller valfrihetssystemet både inom hemtjänst och inom äldreboenden. Detta innebär att det finns fler aktörer än kommunen på marknaden. Det är viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att överetableringen inte blir för stor. Den planering som görs dels på stadsdelsnivå dels regionvis måste kompletteras med den planering som Micasa gör. Det finns i annat fall stor risk för att tillgång och efterfrågan kommer att vara alltför disparata.

Sammanfattningsvis finns idag en viss överkapacitet vid vård- och omsorgsboenden och servicehus. Utifrån stadsdelsområdets befolkningsstruktur kommer det alltmer finnas behov av inriktningsboende destinerade till olika språk- och kulturgrupper.

Hässelby - Vällingby

Enligt USK: s prognoser kommer antalet äldre i åldern 65-79 att öka med cirka 507 personer under tiden 2010 till 2018. Antalet äldre än 80 år kommer däremot att minska med 782 under samma tid. I och med att det förväntas en minskning av antalet äldre över 80 år påverkas volymen av framtida omsorgsbehov. Långsiktigt, fram till år 2024, visas en ytterligare minskning med antal över 80 med 100 personer. I gruppen över 90 kommer däremot antalet öka med 156 personer.

I januari 2010 hade 7,5 procent i åldersgruppen 65-79 år och 48,8 procent i åldersgruppen 80 år och äldre insatser inom äldreomsorgen i Hässelby - Vällingby. Motsvarande siffror för Stockholm totalt är 7,3 respektive 47,8 procent.

Enligt statistiken har 76,6 procent av åldersgruppen över 90 år någon form av bistånd från äldreomsorgen. Erfarenhetsmässigt ökar efterfrågan på gruppboende för personer med demenssjukdom för åldersgruppen över 90 år. Det gäller även personer som närmar sig 90 år inom åldersgruppen 80-89 år.

Bromma

Enligt USK:s prognoser kommer antalet äldre i åldern 65-79 år att öka med cirka 3 240 personer i Bromma fram till år 2020. Antalet äldre än 80 år kommer däremot att minska med cirka 300 personer under samma tid. Det totala antalet äldreomsorgstagare beräknas öka marginellt mellan åren 2010 och 2020. När det gäller vård- och omsorgsboende beräknas en minskning med cirka 20 personer.

Ser man ytterligare tio år framåt i tiden, så har trenden vänt. Med en ökande andel äldre, både i åldersgruppen 65 -79 år och i åldersgruppen över 80 år, så beräknas behovet av såväl hemtjänst som vård- och omsorgsboende öka, men först 2021 beräknas efterfrågan på vård- och omsorgsboende uppgå till dagens nivå. Enligt USK:s prognos beräknas äldreomsorgstagare i vård- och omsorgsboende öka med 130 personer mellan åren 2020 och 2030 och med ytterligare 160 personer fram till år 2040.

Erfarenheten har hittills visat att de flesta äldre Brommabor önskar ett äldreboende i Bromma. Det finns flera privata vård- och omsorgsboenden i Bromma som ingår i valfriheten genom ramavtal med staden. Vissa privata vårdgivare erbjuder hela vårdkedjan, vilket innebär att de som flyttar in i ett seniorboende utan insatser eller biståndsbeslut från stadsdelsnämnden, i ett senare skede önskar att förvaltningen köper plats i vård- och omsorgsboende hos samma vårdgivare när behovet av heldygnsomsorg uppkommer. Idag finns det en relativt god överensstämmelse mellan tillgång och efterfrågan på vård -och omsorgsboende inom Bromma stadsdelsområde. Under den närmaste tioårsperioden kommer det enligt prognosen att finnas en viss överkapacitet, d.v.s. Bromma får ett överskott av platser inom stadsdelsområdet i förhållande till de egna invånarnas behov.

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett detaljplanförslag som medför utökad bygg rätt för i huvudsak senior- och vård- och omsorgsboende i kv. Ceremonien 5, Gubbkärrsvägen 15 i Nockeby. Förslaget innebär ombyggnad och påbyggnad av bostäder i det befintliga huset med 120 bostäder samt uppförande av cirka 100 bostäder i nya byggnader. Projektet är ett samarbete mellan Micasa Fastigheter som äger och förvaltar Stockholms stads omsorgsfastigheter och Seniorsgården AB, ett bolag som utvecklar seniorbostäder med bostadsrätt. Stadsdelsnämnden har i sitt remissvar ställt sig tveksam till en etablering av ytterligare vård- och omsorgsboende i västerort.

Valfrihetssystemet för vård- och omsorgsboende innebär att det finns många privata vårdgivare på marknaden. Det är angeläget att den planering som görs på stadsdelsnivå och regionnivå samordnas med den planering som görs inom Micasa Fastigheter för att säkerställa att de äldres behov av vård- och omsorgsboende tillgodoses, men också för att ur ett samhällsekonomiskt perspektiv se till att överetableringen av vård- och omsorgsboenden inte blir för stor.

Befintliga boenden - samt planerade och pågående förändringar

Rinkeby - Kista

Akalla

I stadsdelen Akalla finns ett vård- och omsorgsboende med 24 platser för demensvård och 16 platser för somatisk omsorg. Denna verksamhet drivs sedan två år tillbaka av Attendo.

Kista

I stadsdelen Kista finns servicehus med 176 lägenheter, bestående av en- och tvårummare med kök. Ett vård- och omsorgsboende finns för dels äldre med somatiskt vårdbehov med 52 platser dels med demensproblematik med 41 platser. Denna verksamhet drivs av Attendo.

Rinkeby

I stadsdelen Rinkeby finns ett vård- och omsorgsboende med 48 platser för demensvård och 48 platser för äldre med somatiska vårdbehov. Ett servicehus finns med ett 20-tal boende.

Hemtjänsten omfattar cirka 660 ärenden samt 100 personer med hemvårdsbidrag.

Spånga - Tensta

Bromsten

I Bromsten ligger Fristad servicehus. I huskomplexet finns ett sjukhem, två gruppboenden för dementa, en demensdagvård samt 153 servicehuslägenheter. Utöver detta finns det en mängd olika gemensamhetsutrymmen, en restaurang, en hårfrisör, en biblioteksfilial, en fotvård, en affär och ett bageri som drivs som daglig verksamhet LSS.

Fristad är byggt på 80-talet och har relativt god standard. Badrummen är stora men fyller inte de nya kraven helt. Sjukhemmet fyller inte alls kraven då det inte finns egna kök och inte egna hygienutrymmen till varje hyresgäst. Förvaltningen har fått påpekanden från tillsynsmyndigheterna vid flera tillfällen men ännu inget föreläggande. Planeringen för att ersätta sjukhemmet har pågått en längre tid och ska intensifieras nu. I förra äldreboendeplanen föreslog äldreförvaltningen att Fristad skulle bli ett gemensamt korttidsboende för västerort. Ingen av stadsdelarna är dock intresserad av detta, dock bör man säkerställa möjligheten till korttidsboende/växelvård i Västerort. Förvaltningen föreslår därför att sjukhemmet avvecklas.

I våras fick äldreomsorgen i uppdrag att i varje region föreslå ett servicehus som ska bestå under den tid övriga övergår till att bli trygghetsboenden. Förvaltningarna i Västerort kom då tillsammans fram till att föreslå Fristad servicehus eftersom det nyligen varit föremål för en ny upphandling och avtalet löper på lång tid. Äldreförvaltningen har fått regionens förslag. För stadsdelsförvaltningen är det viktigt att frågan om hur servicehuset ska finansieras lyfts fram om hela Västerort ska ha det som sitt enda servicehus. Det kan då inte vara rimligt att hela kostnaden för gemensamhetsytor och hemsjukvård enbart belastar Spånga - Tensta.

Planer:

- Vindskupan och Takåsen som är demensboenden med sammanlagt 22 platser kommer att ingå i den centrala upphandlingen av dygnetruntomsorg som startar hösten 2010. Detta innebär att verksamheten går över till entreprenör fr.o.m. den 1 februari 2012.

- Fristad sjukhem avvecklas successivt till 2013. Detta innebär att 40 platser försvinner. Första kvartalet 2013 räknar Carema med att starta ett äldreboende i centrala Spånga med 36 platser. Förvaltningen förväntar sig att de allra flesta från Fristad kommer att vilja flytta inom stadsdelen och då till det nya boendet. Under avvecklingstiden kommer dock troligtvis antalet boende på sjukhemmet att minska så det faktum att antalet platser blir färre blir troligtvis inget problem.
- Fristad består som servicehus åtminstone så länge behov och efterfrågan finns.

Spånga

I Spånga finns idag inget äldreboende. Många spångabor har genom åren uttalat sin önskan om att det ska byggas ett. Förvaltningen letade i flera år efter en lämplig tomt. När den hittades visade Carema intresse av att bygga och driva ett äldreboende. Förvaltningen har under hela projekteringstiden ställt sig positiv till bygget och tror att det kommer att bli mycket populärt för de äldre i Spånga. Boendet kommer att ha 36 platser och öppnar troligtvis första kvartalet 2013.

Tensta

På Elinsborgsbacken i Tensta finns det som från början var Tensta servicehus. Det består idag av flera äldreboenden med dygnetruntomsorg och en del som är servicehus. Två av husen behöver stambyte inom en snar framtid och då behöver också badrummen byggas om för att få standard som gäller för idag. Det finns även en restaurang som drivs som daglig verksamhet och som har en viktig social funktion.

- Elinsborg äldreboende med 40 platser drivs åt kommunen av Kavat Vård AB. Företaget tog över driften 1 november 2009.
- Korttidsboendet Linnéan drivs även det av Kavat Vård AB sedan nov 2009.
- Den 15 september 2010 öppnade Kavat Vård AB ett boende för persisktalande; Persikan. Boendet kommer att ha 18 platser.
- I början av 2011 kommer Kavat Vård AB att öppna tre enheter till i samma hus som Persikan. Två enheter kommer att ha cirka 9 platser/boende och den tredje 6-7 platser.

Med den nyetablering som sker genom Kavat Vård AB kommer stadsdelen att inom sina gränser ha tillgång till fler platser än tidigare. Platsantalet överstiger de som efterfrågas. Tensta servicehus har nu endast 48 lägenheter. Förvaltningen anser att det på sikt bör övergå till att bli trygghetsboende då ett så litet servicehus blir förhållandevis dyrt att driva.

Hässelby - Vällingby

Det totala antalet platser i äldreboendena i Hässelby- Vällingby har varit 419 vård och omsorgsplatser och 132 servicehuslägenheter.

Skolörtens vård- och omsorgsboende

Skolörtens vård- och omsorgsboende har 48 gruppboendeplatser plus 132 servicehuslägenheter.

Koppargårdens vård- och omsorgsboende

Koppargården har 232 platser varav 142 sjukhemsplatser, 76 gruppboendeplatser och 14 korttidsplatser.

Hässelgårdens vård- och omsorgsboende

Hässelgården hade tidigare 139 platser men har idag intagningsstopp och 82 platser belagda.

Totalt antal platser per inriktning

Gruppboendeplatser	124
Sjukhemsplatser	142
Korttidsplatser	14
Servicehuslägenheter	132
Profilboende psykiatri	30

Pågående förändringar

Koppargården

Koppargården har 14 -17 sjukhemsplatser som står konstant tomma och en överkommelse har ingåtts med Carema om att successivt omvandla 18 sjukhemsplatser på plan 4 till två gruppboende för dementa med 9 platser vardera. Utbudet av sjukhemsplatser i regionen är större än efterfrågan och denna förändring är en anpassning till behovet.

Hässelgården

På Hässelgården pågår en ombyggnation av hus A till 45 demensboende platser. Demensboendet kommer att bestå av fem enheter med nio platser vardera. Inflyttning planeras till den 1 oktober 2011. Stadsledningskontoret föreslår att enheten upphandlas under 2011.

En evakuering av profilboendet med psykiatriinriktning har skett till Bromma sjukhus from 1 september 2010. Verksamheten som inrymmer 30 platser kommer att ha möjlighet att finnas kvar i dessa lokaler fram till minst december 2012.

Hus C har intagningsstopp sedan 15 mars 2010 på grund av renoveringsbehov och vitesföreläggande från arbetsmiljöverket. Totalt har hus C rymt 92 platser, i dagsläget bor det 82 personer kvar.

Förvaltningen har minskat boendeplatserna på Hässelgården med 27 platser mellan mars 2010 och november 2010. Enligt planering kommer boende att ytterligare minska med 37 platser fram till oktober 2011, då flytt från hus C till hus A kommer att ske. Förvaltningen har inte haft problem att hitta platser då en viss överetablering finns i staden.

Privata aktörer

Förvaltningen har haft en kontinuerlig dialog sedan våren 2010 med Sveafastigheter om etablering av ett nytt äldreboende och trygghetsboende i ett av Vattenfalls hus, blivande Vällingby parkstad. Sveafastigheter har kontakt med ett flertal privata aktörer som är intresserade att driva verksamheten och har tagit fram förslag och ritningar på hur huset kan disponeras om till ett modernt äldreboende. Driftstart 2012/13. Förvaltningen ser ett behov av 30 platser på profilboende med psykiatriinriktning samt cirka 20 gruppboendeplatser.

Information har kommit från ytterligare ett privat företag som vill bygga om läkarhuset i Vällingby till 24 platser vård- och omsorgsboende och seniorboende.

Kommande förändringar

Förvaltningen kommer att avveckla C-huset på Hässelgårdens vård- och omsorgsboende. Förvaltningen bedömer att det blir dyrt att bygga om C-huset eftersom det kräver omfattande renovering på grund av eftersatt underhåll. Lokalerna är inte ändamålsmässigt bra för att bedriva en kvalitativ omsorg. Arbetsmiljöverket har också förelagt om ett vite på fem miljoner kronor till nämnden och fem miljoner kronor till Micasa om inte renovering genomförs. Vid en eventuell ombyggnation till nio boende per plan innebär det att det blir yta kvar som inte kan disponeras till vård och omsorgsboende och förvaltningen har inte behov av dessa lokaler.

Förvaltningen ser en möjlighet att omvandla Skolörtens servicehus till trygghetsboende under 2012.

Bromma

Blackebergs vård- och omsorgsboende

Blackebergs vård- och omsorgsboende har idag 47 platser för personer med demenssjukdom. En omstrukturering av boendets samtliga servicehuslägenheter till gruppboendelägenheter för demenssjuka pågår. När denna omstrukturering är helt genomförd beräknar förvaltningen att Blackebergs vård- och omsorgsboende kommer att ha mellan 70 och 72 platser för äldre med demenssjukdom. För närvarande är 34 servicehuslägenheter uthyrda.

Blackebergs vård- och omsorgsboende byggdes 1959. Fastigheten genomgick en omfattande om- och tillbyggnad 1988. Våren 2009 renoverades kök och restaurang. För att anpassa lägenheterna till dagens krav finns planer på att flytta handfat och avloppsrör i hygienutrymmen för att på detta sätt skapa bättre plats för boende och personal.

Pensionat Kinesen

Pensionat Kinesen ligger i samma fastighet som Blackebergs vård- och omsorgsboende. Pensionat Kinesen är en anhörigstödande verksamhet och pensionatet har fyra platser för korttidsvård/avlastning. Verksamheten är kommunövergripande.

Brommagården

Brommagårdens vård- och omsorgsboende består totalt av 36 lägenheter avsedda för 36 – 38 boende. Utav dessa är 21 somatiska platser (ålderdomshem), där två av lägenheterna är större och avsedda för par och 15 lägenheter är avsedda för personer med demenssjukdom. Brommagårdens vård- och omsorgsboende stod klart 1993. Fastighetens standard är god. Köket byggdes om från ett mottagningskök till ett tillagningskök 2007. 2010 byttes uppvärmningssystem, man installerade bergvärme och solceller på taket, likaså har man fräschat upp/renoverat de små köken på alla enheter. Planer finns också att göra om trädgården.

Mälarbacken vård- och omsorgsboende

Från och med den 1 november 2010 har Mälarbacken vård- och omsorgsboende totalt 182 lägenheter som är fördelade på 158 platser för personer med demenssjukdom, 16 platser för äldre personer med psykiatrisk funktionsnedsättning (profilboende) och 8 platser för korttidsvård/avlastning.

Mälarbackens ursprungliga byggnad är från 1960. Efter en total ombyggnad av fastigheten som avslutades 2005 har Mälarbackens vård- och omsorgsboende en modern standard.

Tallbacken vård- och omsorgsboende

Tallbacken vård- och omsorgsboende ligger i samma byggnad som Mälarbacken och består av 100 somatiska platser. Tallbacken vård- och omsorgsboende drivs på entreprenad av Silverhemmen Vård och Omsorg AB och avtalet löper till och med 30 oktober 2013. Avtalet kan därefter förlängas i två år med möjlighet till ytterligare förlängning i två gånger två år.

Tranebergs servicehus

Tranebergs servicehus har 101 servicehuslägenheter. Utöver dessa finns möjlighet att bygga om tidigare gemensamhetsutrymmen till ytterligare 6 lägenheter.

Arbetsmiljöverket har beslutat om förbud att efter den 1 oktober 2012 utföra omvårdnadsarbete i Tranebergs servicehus, då boendets toalettutrymmen inte uppfyller gällande utrymmeskrav. Förbudet är förenat med ett vite på 4 mnkr.

Tranebergs servicehus är byggt 1983 och i behov av ombyggnation för att nuvarande verksamhet ska kunna bedrivas oförändrad. Förvaltningen delar Arbetsmiljöverkets bedömning att äldreboendets toalettutrymmen inte längre är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Enligt förvaltningens bedömning är en ombyggnation inte något tänkbart alternativ.

Tranebergs servicehus har restaurang och gott om trivsamma gemensamma utrymmen. Där finns också frisör, fotvård och bibliotek. Det ligger lättillgängligt med ett attraktivt läge i Traneberg och skulle vara lämpligt som trygghetsboende. Med utgångspunkt från Arbetsmiljöverkets föreläggande har förvaltningen i verksamhetsplan för 2011 föreslagit att Tranebergs servicehus omvandlas till ett trygghetsboende under 2011.